

Od

23. junij 2021

Do

2. januar 2022

Spomini Slovenk in Slovencev po svetu na priznanje samostojne Slovenije

Razstava predstavlja osebne spomine Slovenk in Slovencev po svetu na čas osamosvajanja Slovenije pred 30. leti.

Pred 30 leti smo z razglasitvijo neodvisne države Slovenije stopili na samostojno pot. Nedvomno je ta prelomni čas Slovenkam in Slovincem vtisnil številne spomine, ki so po treh desetletjih še vedno živi in prisotni. Tako tisti, ki so že postali del kolektivnega spomina, kot osebni, ki jih poznajo le posamezniki in posameznice in jih kot osebno izkušnjo morda pomnijo le sami.

Ob letošnjem jubileju smo v Slovenskem etnografskem muzeju in Narodni in univerzitetni knjižnici povabili rojake, ki med osamosvajanjem Slovenije niso živeli v matini domovini, da z nami podelijo osebna razmišljanja o tem edinstvenem obdobju. Ob kratkem vprašalniku, ki smo ga razposlali na različne naslove po svetu in doma, so se ponovno prebudili številni spomini. Našemu povabilu se je odzvalo 67 prievalk in preevalcev, o tem prelomnem času so v svojih spomilih spregovorili posamezniki in posameznice različnih kulturnih, profesionalnih in socialnih ozadij in različnih starostnih skupin. Vtise so prispevali Slovenci in Slovenke iz slovenskega zamejskega prostora, držav nekdanje Jugoslavije, Evrope, Amerik, Azije, Avstralije ter povratnice in povratniki v matino domovino.

Raznovrstni, bogati in pogosto s čustvi prepleteni so spomini na trenutek, ko je Slovenija razglasila samostojnost, ter na dogodke, ki so do tega pripeljali. V času, ki je sledil razglasitvi, so obarvani s strahom, pa tudi s spominom na akcije, demonstracije, pisanja pisem in srčna prizadevanja, da bi dežele, v katerih živijo oziroma so takrat živeli, priznale našo mlado državo. Vtisi sežejo vse do začetka leta 1992, ko je Slovenijo priznala večina evropskih in tudi nezmorske države; k temu so prispevale mnoge osebne, na razstavi predstavljene pobude, dejavnosti in stremljenja.

Zbrana pričevanja so pomembni dokumenti časa, ki urejeni tvorijo Fond pričevanj v Oddelku za slovenske izseljence, zamejce in pripadnike narodnih manjšin in drugih etnij v Sloveniji Slovenskega etnografskega muzeja in dopolnjujejo Zbirko knjižničnega gradiva Slovencev v zamejstvu in po svetu v Narodni in univerzitetni knjižnici.

Doživljaji so našli mesto tudi v knjižni obliki, bodisi takoj ob osamosvojitvi ali kot spominska literatura, in bili objavljeni kasneje. Prelomni čas je zabeležen v prozih, odmeva pa tudi v verzih in različnih dokumentih ter spominskem gradivu. Izbrane primere predstavljamo na razstavi skozi gradivo, ki ga hranita Narodna in univerzitetna knjižnica in Arhiv Republike Slovenije.

Dr. Tanja Roženberger, Slovenski etnografski muzej
Helena Janežič, Narodna in univerzitetna knjižnica

Avtorice in avtorji vtisov na razstavi:

Agata Klinar, Alfred Brežnik, Alojz Macuh, Ana in Karlo Višič, Ana Matusinovič, Andrew Anžur Clement, Anica (Ann) Žagar, Anica in Lojze Markič, Anton Komotar, Berta Jereb, Bonnie Pohar Prokup, Breda Strojnik Wilkinson, Cvetka Kocjančič, Daniel Jadran Maurice, Draga Gelt, Elena Isabel Likozar, Erika Jazbar, Frank Vovk, Franko Košuta, Gorazd Živkovič, Helena Leber, Igor Žnidaršič, Ivan Stanislav Prosenak, Ivo Jevnikar, Janez Zorec, Jasna Simoneta, Johnny Snidarich, Jože Pirjevec, Jože Stražar, Jožejka Debeljak Žakelj, Jožica Črešnjevič Drese, Jožica Marn Gerden, Katarina Pakelj, Lenti Lenko, Lucija Srnec, Lučka Košak Kaegi, Maria Ana Homovc, Mariana Burger, Mariana Poznič, Marija Ahačič Pollak, Marija Mojca Terčelj, Mark Shirzel, Marko Hawlina, Martina Repinc, Maša Arko, Michael Koski, Milka Olip, Mira Kosem Borštnik, Miran Košuta, Miroslav Košuta, Nadia Molek, Nancy Kochevar, Nevenka Golc Clarke, Norm Setnikar, Oskar Molek, Peter Hames, Polona Jurinič, Radko Jorge Komotar, Rok Fink, Simona Bennett, Stanislava Gillgren, Tončka in Jože Šimc, Uši Sereinig, Vera Hrga, Vera Tuta, Vilma Rojic, Zvezdan Pirtošek

Razstavo sta pripravila Slovenski etnografski muzej (SEM) in Narodna in univerzitetna knjižnica (NUK).

Avtorici razstave: dr. Tanja Roženberger, SEM, Helena Janežič, NUK

Sodelujejo ustanove in posamezniki pri razstavi:

Slovenski etnografski muzej, Kustodiat za slovenske izseljence, zamejce in pripadnike narodnih manjšin in drugih etnij v Sloveniji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Zbirka knjižničnega gradiva Slovencev v zamejstvu in po svetu

Arhiv Republike Slovenije

Avtorji in avtorice vtisov